

Dr. FAHREDDİN İKİTİHAD
Ankara caddesi 71
İSTANBUL
Tel. 121. 1933

İKTİHAD

Türkçe ve Fransızca
İLMİ, EDEBİ, İKTİSADİ
No: 315

ABONNEMENT

Pays étrangers
Pour un an: 2 Dolars
Edition spéciale: 3 Dolars.

ADRESSE

"İctihad," Constantinople
Téléph: St. 865
xxvième ANNÉE
15 Février 1931

ABONEMAN:

Senehizi [24 Nusha] Türkçe
ye için 2 1/2 Alâ kağıd-
lı 15 Liralıdır
Tel. 121. 1933

İDAREHÂNESİ

Çiğaloğlunda İctihad Evi

Tarihi Te'sisi:

1904 — Genève.

Yirmi altıncı sene
15 Şubat 1931

İshak Sükuti nin ölümünün yıl dönümü

9 Şubat 1902 — 9 Şubat 1931

Ağaçların köklerini unutmaları ne ise
harsların ve inkılabların daha önden gelişleri
unutmaları da odur. İslahatçılar yavaş yavaş
hazırlanmış bir tarlayı ekerler; tarla hazırlan-
mamış ise saçılan tohumun mukadderi heder
olmadır. En mu'azzam ağaç dahi bir gün
bir tohum ve fidan olmuş olduğunu ve top-
rak içinde, ve havada bulduğu gıdaları cezb
ve temsil ederek büyüdüğünü ve meyve ver-
diğini kabul eder. Bina'enaleyh İnkılabımızın
pişrevlerini tahattur etmek hem ahlâkî hem
de nef'îdir İshak Sükûti, Namık Kemal, Mus-
tafa Fazıl Paşa ve arkadaşlarının Genç Os-
manlılar hareketinden sonra siyasi ve fikri
hürriyete doğru ikinci hamle olan İctihad ve
Tarakki Cem'iyet ini kuranlardandır. Bu
cem'iyet Mektebi Tıbbiyyenin beş talebesi
tarafından kurulmuşdur. bunlardan biri İshak
Sükûti dir.

İshak Sükûti Dyarbekirli ve Ahmed Sükû-
ti Efendi isminde ehilidil bir zatın oğlu idi.
İshak Sükûti Tabib yüz başısı ve Haydar
Paşa tatbikat Hastahânesinde iken Abdul Ha-
mid idaresince askerlikten tard ve Rados
adasına nefy olunmuşdu. Orada bir müddet
kal'abend kaldıktan sonra frar etmeye ve
Paris e gelmeye muvaffak olmuşdu. Genève de
bir kaç arkadaşile **Osmanlı** gazetesini neşr
ve Abdülhamid Saltanatını ta'ciz etti. Diğer
iki arkadaşile, neşriyyatdan çekilmeleri ve Av-
rupada tıb mesleğine uyan birer me'muriyyet
kabul etmeleri için hükûmeti Hamidiyyenin
teklifini, Trabulus Garbde mahbus ve kal'a-
bend 78 siyasi mahkûmun afv ve idkar edil-
meleri şartile teklif olunan me'muriyyetleri
kabul etdiler. Şartın tamamen kabul ve icra olun-

ması üzerine kendisi Roma sefaretı tabibi diğer
tabib arkadaşı Abdullab Djevdet Viyana sefaretı
tabibi, tabib olmayan üçüncü arkadaşı Tunalı
Hilmi B. İspanya sefaretı kâtibi oldu. Bu sayede
Trabulus Garb mahbesinden ve kal'abendli-
ğinden kurtulan zevat arasında ez cümle Lon-
dra sefirimiz Ferid, İstanbul meb'usu Yusuf
Akçura, sabık Ali karar hey'eti re'isi Sü-
leyman Emin, göz tabibi Salih Sa'id İktisad
Vekâleti erkânında Galib, Dil Encümeni a'za-
sında Cevat beyler vardı. Sükûtinin ve arka-
paşlarının mücadele meydanından çekilmeleri
bir ta'biye hareketinden başka bir şey değildi
Londra ya nakl olunan neşriyyat merkezini
bunlar ma'aşlarının mühim bir kısmile ve im-
zasız yazılarile yaşıyorlardı. Dr. Sükûti za'-
iful bünye olduğundan menfa ve mahbesinde
geçirdiği mahrumiyetlerden çok sarıslmışdı
teverrüm etdi ve Roma Sefaretı Osmanıyye
tabibi iken İtalya'nın **San Remo** işehrinde
son nefesini verdi. Diğer iki arkadaşı da ara-
dan çok geçmeden birer suretle me'muriyyet
lerini terk ve mücadele maydanına avdet
etdiler ve meşrutıyyet inkılabına kadar Mısır
da, o zaman, ha'nane tavsif olunan ve hiyane-
ti vataniyye olan neşriyyata devam etdiler. AB.
Djevdet 1904 tarihinde Genève de kurduğu
İctihad ı Mısırda neşre devam etti. Çünkü
Hükûmeti Hamidiyye, İsviçreden, **İctihadı** ve
sahibini çıkartmışdı.

İshak Sükûti harikul'ade bir zekâ belki
bir deha idi. Dyarbekir şehri onunla mufta-
hir olabilir. Dr. İbrahim Tali' Bey biraderi-
mizin himmetile merhumun tizkârı namı için
küçük bir abide yapılacağını, ahiren oraya
kadar bir seyahet icra eden arkadaşımız Dr.
Temo Bey tebsir etti. Meşrutıyyet' inkılabını
nüte'akıb Dr Rıza Nur Bey tarafından Mer-
hum Sükûti'nin kemikleri vatana nekl ve
Sultan Mahmut hatiresine defn olunmuşdur.

Abdullah Djevdet in **İshak Sükûti** adlı

BİR İZAH (‘Aynen)

Diyarbakir — 18-1-31

Muhterem Aptullah Cevdet beyefendi .

15 ağustos 930 tarihli ve 303 sayılı İctihat nüshası elime geçti ,

İmzanızı taşıyan kıymetli bir baş makale de bir (Ma-Veka’dan) bahis ediyorsunuz ki bu gayri vakidir. Doğru söylenmemiş ve uydurulmuştur. Çün ki Fikir evlâtlarınızdan Erip bey dediginiz zat ile bendeniz ciddi hiç bir mubahesede bulunmazdım . Fikri evlâdınız nasihat dinlemez kendini beğenir bir zat idi . Buna şimdi siz de kani olursunuz .

Evvvelâ Erip ve bize söylediği gibi Edip bey benim muavinim değildi . Sadece kâtibim idi . Hemde yalnız makinede yazıları temize çeken bir kâtip . Fakat bu zat zatı alinize olduğu gibi herkese de müfettiş ve ya müfettiş muavinliği adresi verirdi

Saniyen nisan iptidasından beri İstanbul’da olduğu halde size ancak vazifesine hitam verildiği zeman oda yalnız beni kötülemek maksadile gelmiştir . Zatı alinize gelince : Beni Edip beyden iyi tanımanız iktiza eder . Size daima ve sırf ilmü irfanınız mukabili hürmet ettiğini her halde hatırlarsınız . Bu mektubumun benden

bir manzumesini 35 numrolu İctihaddan alarak aşağıya dere ediyor ve bununla, mekalemize hitam veriyoruz :

İSHAK SÜKUTİ

Köylülere vurulan kırbacların
Acısını yüreğin duyardı;
Duramadı, kartalların, tacların
Karşına çıktı safları yardı.

Cihanda yaşarken bu gadr ü zulmet
Yaşamak zilletidir, gülmek cinayet,
Dedi; İstibdadın asla barışmaz
Hasmı bi emanı oldu. ‘İnayet,

Hamiyyet, Hakikat, Ma’delet, ‘İrfan
Sevdalarının ateşile yandı.
Fakat **Yıldız** da yangın yaptı
İnfi’ali ‘arşı Hakka dayandı.

‘Azmi bütün bir nesli tenvir etti;
O meş’ale atilerde yanacak

bahis edilen sahife ve sütunda neşrini istirham eylerim efendim .

Diyarbakir’de Türkocaklar Müfettişi
Hasan Reşit

İCTİHAAT Reftar ve güftarı dürtüst, okumayı ve öğrenmeyi sever bir genç olarak tanıdığımız Erip Bey hakkında bu mektubu neşrederken şu iki noktayı kayd etmeliyiz:

Evvvela ma vaka’ , bilmünasebe hikâye edildiğinden Erip Beyin o esnada ifade ve etvarında bir maksadı mahsus görmedik. (İctihat) hususî kin ve ihtiraslara alet olmaktan uzaktır.

Saniyen kendisinden bahis makalemizi okuyan mumaileyh, tekrar idarehanemize gelerek: « bana atfen yazdığımız mavakam hepsi doğrudur . Yalnız diyarbakirdeki işimin unvanında yanlışmışsınız . Ben müfettiş, muavini değil, kâtibiyim » demiştir .

‘Ömrü bir yıldırım ‘ömrüdür, fakat
Ebediyyete bu ‘ömrü kıskanacak

Büyük ruhun en büyük iştıyacı
Hak yolunda ölmek dersi vermekdi
Mu’azzam emeli güller açıyor:
O emel istibdadı devirmekdi.

İşte İshak Sükûtının Tarihi:
Gördü zalimi, mazlumu, zügüdü, **Adalet** in yüzüne kan tükürdü.

A.D. Mısır 1910 İCTİHAAT

DİL İŞİ

ALFABEMİZE DAİR

Çok saygıdeğer Doktorum .

İctihadın 311inci mushasında alfabemize dair bir iki mülahazada bulunuyorsunuz.Evet, dünyaya hiç bir şey kemal üzere gelmez; sonradan tükelleşir (tekemmül eder). Gördüğünüz eksiklikler gerçekten vardır ve bundan ziyadedir. Bunları burada teker teker anacak ve kınayacak (tenkid edecek) değilim ; maksadım , şimdilik idarei maslahat yolunda zaruri gördüğünüz bazı tedbirlerden hangisinin durumlu kalmaya namzed olabileceğine dair düşüncelerimi itilâmanız önüne sürmektir. Bununla beraber böyle muvakkat olarak değil, fakat saygılı Dilencümeninin bunlara kökten bir tedbir ile tez günde çare bulmasını gönülden dilerim .